

**Schoolondersteuningsprofielen
Plein013
2016**

Prins Bernhardschool

Rapport audit

School-Ondersteuningsprofiel IVO

Naam onderwijsvoorziening: Prins Bernhardschool

Datum bezoek : 9 november 2015

In opdracht van : Plein013

Rapporteur: Sandra Beekhoven

Sardes, Utrecht

December 2015

Inleiding

Uw school¹ biedt onderwijsondersteuning aan leerlingen die speciale onderwijsbehoeften hebben. Wanneer uw school tegen haar grenzen aanloopt, is er de mogelijkheid om de leerling en zijn of haar ouders² te verwijzen naar een andere school, bijvoorbeeld een school voor speciaal (basis)onderwijs.

Scholen verschillen in de onderwijsondersteuning die zij (kunnen) bieden. Uit verwijsgedrag van scholen bijvoorbeeld blijkt dit heel duidelijk: een leerling waarbij de ene school tegen de grenzen van haar onderwijsondersteuning aanloopt, kan op een andere school zonder al te veel inspanning passend onderwijs krijgen. Soms is de reden makkelijk aanwijsbaar: een school in een gebouw met veel trappen en weinig ruimte is niet zomaar passend voor een leerling in een rolstoel. Maar meestal is het lastiger om aan te geven wanneer een leerling niet, en wanneer wel, op de school terecht kan.

Zowel voor de school zelf, als voor ouders en voor de bovenschoolse organisatie die het bovenschoolse netwerk van ondersteuningsvoorzieningen inricht (schoolbestuur, samenwerkingsverband po Plein013, regionaal netwerk Passend Onderwijs), is het van belang te weten waar de school staat voor wat betreft de onderwijsondersteuning en wat mogelijkheden zijn om de onderwijsondersteuning te versterken en eventueel uit te breiden.

Uw school maakt onderdeel uit van samenwerkingsverband Plein013. Van alle scholen van dit samenwerkingsverband is in najaar 2013 het ondersteuningsprofiel in kaart gebracht. We brengen de profielen nu, in 2015, opnieuw in kaart, op een vergelijkbare manier als in 2013. De inhoud van de rapportage is iets uitgebreid, en wat anders geordend dan de rapportage in 2013. Wij hopen hiermee de informatie nog beter leesbaar aan te bieden, zonder de vergelijkbaarheid met 2013 te verliezen.

Om het schoolprofiel in kaart te brengen verzamelden wij informatie op vijf domeinen:

1. de *diversiteit* van de leerlingenpopulatie van de school
2. de *ruimte voor verschillen* tussen leerlingen, die de manier van onderwijs geven op de school biedt
3. de beschikbaarheid van *extra voorzieningen* bij de school op de volgende vijf 'velden':
 - a. extra handen / omvang van de klassen
 - b. speciale onderwijsmaterialen
 - c. mogelijkheden van de ruimtelijke omgeving
 - d. expertise (teamexpertise en individuele expertise van leerkrachten/medewerkers)
 - e. samenwerking met (zorg)instanties buiten het onderwijs
4. de *borging* van de extra ondersteuning voor leerlingen in de organisatie van het onderwijs
5. de intensiteit en omvang van de *samenwerking* met anderen binnen het samenwerkingsverband Plein013, en in het bredere onderwijsveld

In termen van vraag en aanbod zou het eerste domein, de leerlingenpopulatie, gekarakteriseerd kunnen worden als de vraag. Aan die vraag komt de school tegemoet met haar aanbod, gekarakteriseerd op de domeinen 2 t/m 5.

Binnen het aanbod van de school heeft het tweede domein een andere status dan de domeinen 3, 4 en 5. De ruimte die de manier van onderwijsgeven biedt voor de verschillende onderwijsbehoeften (domein 2) vormt de basis van de mogelijkheden die de school kan bieden. Bijvoorbeeld inzet van extra voorzieningen (domein 3) heeft minder zin wanneer de school in haar manier van lesgeven heel beperkt om kan gaan met verschillen. Omdat het tweede domein een belangrijk aspect van het profiel is nemen we een korte toelichting op (zie kader).

¹ Waar in dit rapport korthedshalve staat 'school', wordt steeds bedoeld 'school of arrangement', waarbij een arrangement kan zijn een s(b)o, een talentklas of een andere vorm van door het swv georganiseerde ondersteuning.

² Waar in dit rapport korthedshalve staat 'ouders' wordt steeds bedoeld 'ouders of verzorgers'.

Toelichting op de ruimte voor verschillen in de manier van onderwijs bieden

De ruimte die onderwijs biedt aan verschillen tussen leerlingen wordt in belangrijke mate bepaald door het onderwijsconcept van de school. Meer specifiek: door de mate waarin de lesstof dan wel de individuele onderwijsbehoefte van de leerling uitgangspunt van het lesprogramma is. Dit kan worden gezien als een dimensie die loopt van methode-gestuurd naar leerling-gestuurd.

Aan het ene uiterste van die dimensie staan de scholen die bijna de volledige lestijd de methode als leidraad hanteren. Leerlingen die onvoldoende uit de weg kunnen met de standaardmethode krijgen herhalingsstof, extra instructie of verdiepingsstof – zoals die binnen de methode is gegeven. Het gemiddelde niveau en tempo van de standaardmethode is maatgevend. Scholen die dit concept welbewust hanteren zijn vaak van opvatting dat 'een leerling bij de groep houden' betekent dat de leerkracht zijn of haar uiterste best doet om de zwakkere leerling voor wat betreft zijn of haar prestaties zoveel mogelijk bij de gemiddelde groep aan te laten haken.

Het andere uiteinde van de dimensie wordt bezet door scholen die hun onderwijsconcept afstemmen op de leerlingen die op dat moment de klas vormen. De start ligt bij de individuele onderwijsbehoeften van leerlingen met hun individuele ontwikkelings- en leerlijnen. Het overzicht van die lijnen in de groep geeft mogelijkheid tot het bundelen van de leerlijnen waar deze (bijna) samenvallen. De instructieplanning wordt afgestemd op deze gebundelde leerlijnen. De werkvormen in de groep zijn vaak heterogeen, waardoor 'een leerling bij de groep houden' hier een gelijke betekenis heeft voor elke leerling. Bij een dergelijk concept worden veelal ook standaardmethoden en methode-gebonden toetsen gebruikt, maar dan als middel zonder dat zij direct het didactisch en pedagogisch handelen sturen.

Alle scholen hebben te maken met verschillen tussen kinderen. Relevant voor Passend Onderwijs zijn verschillen tussen leerlingen op het gebied van:

- leercompetenties
- leerstijlen
- gedragscompetenties
- gedragsstijlen
- culturele achtergronden
- gezinsachtergronden

Van een extra vergroting van de range van onderwijsbehoeften in een klas is sprake bij combinatieklassen.

Leerkrachten op scholen die vooral methode-gestuurd werken, rekken naarmate er meer verschillende kinderen in hun klas zitten, de mogelijkheden van hun onderwijsaanbod steeds verder op.

Manieren om binnen het methode-gestuurde concept onderwijs te bieden aan leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften zijn o.a.:

- het groeperen van handelingsplannen;
- het werken in niveaugroepen;
- zelfstandig werken;
- vergroting van de expertise van de leerkracht;
- incidentele toepassing van vormen van leren in heterogene groepen;
- de keuze van methodes die heel veel ruimte bieden voor gedifferentieerd werken.

Omdat het uitgangspunt van de les bepaald is door de centrale aanpak van de methode, betekent elke nieuwe onderwijsbehoefte een extra aanpassing bij die aanpak. Wanneer veel aanpassingen nodig zijn, beleeft de leerkracht dit vaak als een stapeling van taken, en daarmee als een toenemende belasting. Soms uit zich dit door de behoefte van de leerkracht aan steeds meer orde en rust in de klas, om de controle te kunnen houden over alle verschillende activiteiten die gelijktijdig plaatsvinden. Met het toenemen van de organisatorische belasting van de leerkracht, blijft er minder tijd en energie over voor het ter plekke inspelen op specifieke behoeften van leerlingen op het moment dat die zich aandienen.

Het methode-gestuurde onderwijsconcept is begrensd in haar capaciteit om kinderen met andere onderwijsbehoeften op te nemen.

De informatie voor dit school-ondersteuningsprofiel is verzameld door middel van

- een beperkt documentatie-onderzoek (organisatie en kengetallen school)
- een interview met sleutelfiguren uit de school (minimaal de directeur, een intern begeleider, een leerkracht en een ouder) - aanwezig waren:
 - René Los, directeur
 - Emmy Hart, IB-er
 - Stijn van Hal, leerkracht groep 7
 - Mariska Smolders, leerkracht groep 5
 - Inge Cools, consultant Plein013
 - Michael de Wit, ouder
- observaties bij enkele lessen: groep 5, groep 8 en groep 2
 - een teamgesprek - aanwezig waren: Het hele team op twee leerkrachten na.

Het interview en de observaties richtten zich vooral op *de stand van zaken*, op hoe in de praktijk van nu de lessen gegeven worden, en wat de mogelijkheden zijn voor leerlingen die een ongewone ondersteuningsbehoefte hebben.

Het teamgesprek is gevoerd aan de hand van een aantal stellingen en uitspraken. De focus van het gesprek ligt bij de *opvattingen en ambities* van de gespreksdeelnemers als het gaat om het bieden van onderwijs aan leerlingen met een verschillende onderwijsbehoefte.

Het beeld van de stand van zaken (interview en observaties) en de opvattingen en ambities (teamgesprek) vullen elkaar aan.

De profielsamenvatting die hierna volgt geeft een overzicht over alle opbrengsten, samengevat door de rapporteur in een weging ten opzichte van andere scholen van dezelfde schoolsoort. Waar mogelijk is de vergelijking gemaakt met het gemiddelde van de Nederlandse scholen zoals die uit statistisch overzicht en onderzoek bekend is. In aanvulling daarop profileren wij de school op basis van onze ervaring met audits op honderden scholen. Vanuit het streven om de betrouwbaarheid van de profilering zo hoog mogelijk te stellen, is de profilering bovendien getoetst aan onderling afstemming tussen de auditoren die de scholen van Plein013 bezochten.

Na de profielsamenvatting staat in de *bijlage: opbrengsten interview* de belangrijkste informatie zoals die is aangereikt door de geïnterviewden, aangevuld met informatie uit het dataformulier.

Beide onderdelen, de *profielsamenvatting* en de *opbrengsten interview*, volgen de indeling in de vijf domeinen, zodat u de informatie eenvoudig aan elkaar kunt koppelen.

Wij wijzen er op dat de informatieverzameling veelzijdig en uitgebreid is geweest, maar niet alle informatie van alle leerkrachten betrof, en bovendien beperkt is door het karakter van een momentopname.

Profielsummarvatting: positie van de school, grenzen en groeimogelijkheden

De Prins Bernhardschool is een kleine protestants-christelijke school. Minder dan vroeger kiezen mensen de school vanwege die identiteit en daarvoor staat de school ook open. Voor een behoorlijke groep ouders is de identiteit nog wel doorslaggevend. De school ligt in de wijk De Reit. De ruime speelplaats wordt dit jaar gerenoveerd. De lerarenkamer grenst helemaal aan de speeltuin (met een glazen wand) waardoor er veel contact is tussen binnen en buiten.

De school zit ruim in zijn jas en heeft door de vele extra ruimten verschillende mogelijkheden om activiteiten buiten het klaslokaal uit te voeren. Dat gebeurt ook al, door de ruimtes in te zetten voor bijvoorbeeld de plusklas en de leerlingen met dyslexie. In het team valt het relatief grote aantal leerkrachten met een master Sen op.

Vergeleken met twee jaar geleden gaat de school wat vrijer om met onderwijsmethoden en is mede daardoor in staat diverse vormen van onderwijsondersteuning te bieden.

Domein 1: Diversiteit van de leerlingenpopulatie

Domein 1. Kijkend naar de bevroegde aspecten van *de leerlingenpopulatie* is de populatie van de school ten opzichte van andere scholen in Nederland

- meer homogeen
- vergelijkbaar
- meer heterogeen

Domein 2: Ruimte voor verschillen

In het volgende schema wordt het onderwijsconcept van Prins Bernhard weergegeven in de relatie tussen de mate waarin de lesmethode sturend is en de mate waarin diversiteit van leerlingen opgevangen kan worden.

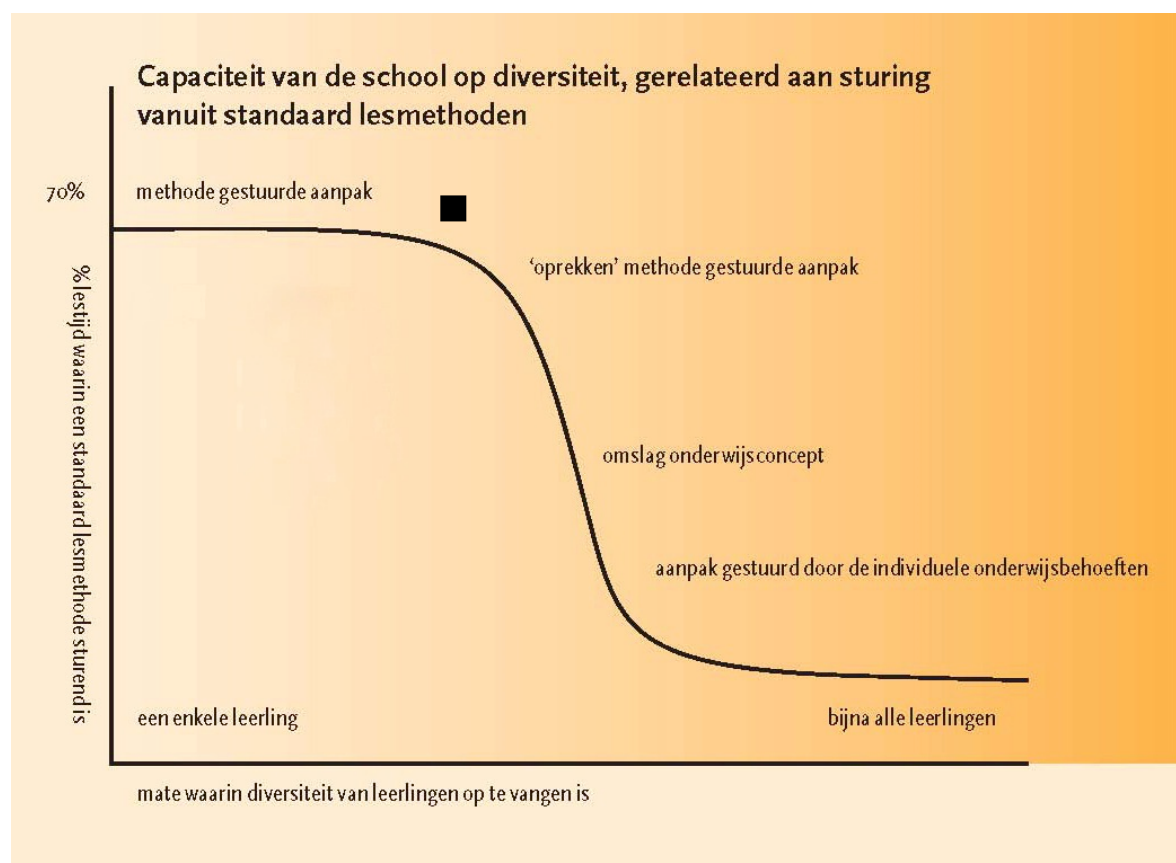
De gebogen lijn geeft van links naar rechts een mogelijk model van de ontwikkeling van een onderwijsconcept, startend bij het leerstofjaarklassensysteem met een strakke hantering van standaardmethoden. Via het oprekken van de methode-gestuurde aanpak toont het model een omslag in de aanpak naar het starten van de lesinhoud bij de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen in de klas.

Let wel: de richting van links naar rechts geeft alleen een wenselijke richting aan wanneer:

- De school meer ruimte wil bieden aan de bestaande diversiteit onder de leerlingen.
- De school meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften onderwijs wil kunnen bieden.
- De leerlingenpopulatie van de school steeds meer divers wordt.

Scholen bevinden zich ergens op de gebogen lijn.

Prins Bernhardschool bevindt zich op positie

Domein 2. De antwoorden op de vragen over de manier van onderwijzen en het *omgaan met verschillen* geven het beeld van een school die

- basisondersteuning biedt aan leerlingen (passend bij een netwerkschool)
- enige extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een netwerkschool plus)
- veel extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
- mede door een duidelijke aanpak, gedragen door het volledige team (passend bij een brede ondersteuningsschool)

Domein 3: De vijf velden van voorzieningen

Domein 3. De school heeft meer dan de fundamentele *voorzieningen* voor wat betreft

- extra 'handen' in de klas, te weten: indien aangekruist toelichten
- onderwijsmaterialen
- de ruimtelijke omgeving
- specialistische expertise: Op cognitieve beperkingen en ASS en andere gedragsproblemen. Vier leerkrachten hebben de master Sen.
- contacten met externe relaties

Deze beschikbaarheid van voorzieningen past bij een netwerkschool-plus

Domein 4: Borging

Domein 4. De borging in de organisatie van de extra ondersteuning voor leerlingen gebeurt

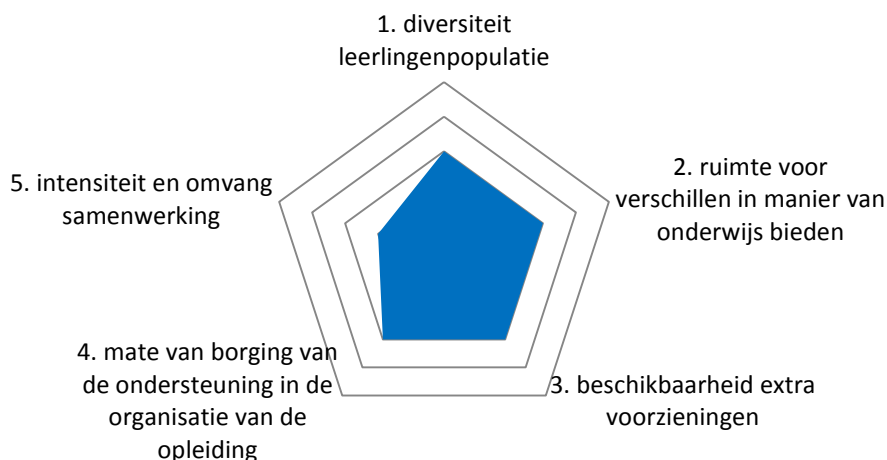
- op alle gevraagde aspecten overwegend planmatig (passend bij een smalle ondersteuningsschool, een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- op de meeste gevraagde aspecten planmatig, op enkele niet (passend bij een netwerkschool plus)
- op enkele gevraagde aspecten planmatig, op de meeste niet (passend bij een netwerkschool)
- op geen enkele van de gevraagde aspecten planmatig

Domein 5: Samenwerking binnen het onderwijs

Domein 5. De samenwerking met onderwijspartners binnen en buiten Plein013 is

- intensief, in een stevig netwerk met veel partners (passend bij een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
- matig intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een netwerkschool plus)
- beperkt (passend bij een netwerkschool)

Het ondersteuningsprofiel in één oogopslag

Over het geheel genomen is Prins Bernhardschool te karakteriseren als een **netwerkschool**. De 'netwerkschool plus' is geen eindcategorie, maar belangrijk is wel op te merken dat deze school zich op een denkbeeldige schaal niet aan de start van de netwerkschool bevindt maar meer richting de smalle ondersteuningsschool.

Er zijn verbanden tussen de vijf onderdelen van het ondersteuningsprofiel. De diversiteit van de leerlingenpopulatie (1) zegt iets over de noodzaak van omgaan met verschillen (2). De effectiviteit van extra voorzieningen (3) hangt samen met het onderwijsconcept (2). Enzovoort.

Elk van de vijf onderdelen van het profiel is weergegeven op een vijfpuntschaal in een van de punten van bovenstaande vijfhoek: van beperkt (dicht bij het centrum van de vijfhoek) tot ruim (aan de buitenrand van de vijfhoek). Deze visualisatie is bedoeld als 'radar' voor opvallende kenmerken van het profiel; er is geen 'wenselijke' vorm.

Dit profiel geeft een beeld van de situatie op basis van documenten, het interview, de waarnemingen tijdens de observaties, en de informatie die bij het teamgesprek naar boven kwam.

Een korte toelichting, per domein, op de plaatsing in de grafiek vullen wij voor domein 2 tot en met 5 aan met een suggestie voor verdere ontwikkeling, voor *het geval dat* verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is. Dit laatste zeggen wij met nadruk, wij hebben geen opvatting over die wenselijkheid.

1. Over de diversiteit van de leerlingenpopulatie.
Hierbij kijken wij naar een combinatie van achtergrondkenmerken van leerlingen, en kenmerken van leren en gedrag.

Toelichting op de profilering:

Leerlingen komen uit verschillende wijken en er is diversiteit in de achtergronden van leerlingen en ouders. De school is qua diversiteit vergelijkbaar met andere Nederlandse basisscholen.

2. Over de ruimte voor verschillen binnen het onderwijsconcept.
Dit gaat over de manier van lesgeven in de groep. Belangrijk zijn onder meer de wijze waarop de les is ingericht, de diversiteit in het lesmateriaal, en de mate van dialoog of interactie tussen leerkracht en leerling, en tussen leerlingen onderling.

De methode is het uitgangspunt, maar men zoekt de rek daarin. Te zien was dat de meeste kinderen het zelfstandig werken gewend zijn. Soms liet een leerkracht kinderen met elkaar samenwerken. De manier van onderwijs geven brengt mee dat de taakgerichtheid niet altijd voor alle leerlingen geborgd is.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

De leerkrachten in de onderbouw differentiëren veel en werken vanuit de kerndoelen. In groep 2 wordt bijvoorbeeld gewerkt met groepen waarin kinderen van verschillende niveaus bij elkaar zitten.

Kinderen werd gevraagd plannetjes aan elkaar uit te leggen en deze te visualiseren.

Bovenbouwleerkrachten veronderstelden dat er in de onderbouw niet veel te differentiëren valt. Zij zouden juist in de onderbouw inspiratie op kunnen doen en kennis kunnen ophalen.

Coöperatieve werkvormen zouden vaker en meer gestructureerd kunnen worden ingezet om kinderen nog meer samen te kunnen laten werken.

Ouderbetrokkenheid zou versterkt kunnen worden met als uitgangspunt dat als men altijd in contact is met ouders, eventuele moeilijkheden makkelijker zijn te bespreken, ook als het gaat om gesprekken over andere kinderen dan het eigen kind.

In het teamgesprek kwam de mogelijkheid naar voren dat leerlingen zich soms 'dommer' voelen dan anderen. Het team wil dat graag voorkomen. De school zou er een punt van kunnen maken zo om te gaan met de verschillen tussen leerlingen dat deze worden geaccepteerd door leerlingen en hun ouders.

Zelfstandig werken kan men uitbouwen door bijvoorbeeld het gebruik van het stoplicht consequent toe te passen.

3. Over de beschikbaarheid van extra voorzieningen.
Extra voorzieningen zijn: extra 'handen' in de klas (of klassenverkleining), extra onderwijsmaterialen, extra mogelijkheden in de ruimtelijke omgeving, specialistische expertise, en samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

Er zijn redelijk wat voorzieningen, opgebouwd uit noodzaak (behoefte bij een leerling). Zo is de school geheel rolstoel toegankelijk. De school beschikt over veel ruimten die niet nodig zijn voor het groepsonderwijs.

Specialistische expertise is behoorlijk sterk aanwezig, gezien het aantal leerkrachten met master Sen. Er is wel een duidelijk verschil binnen het team; (nog) niet iedereen voelt zich heel goed uitgerust om met veel verschillen om te gaan.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

De aanwezige expertise kan meer worden verspreid. Een leerkracht verwoordde het mooi in het teamgesprek: De master Sen zorgt er niet voor dat je kennis hebt van alle typen ondersteuningsbehoeften, maar dat je weet wat moet doen als je ergens tegen aanloopt (onderzoekende houding). Deze houding kan ook worden gedeeld en gestimuleerd bij andere leerkrachten in het team, zonder dat zij de master Sen daadwerkelijk hoeven te volgen.

De beschikbare extra ruimten kunnen nog intensiever gebruikt worden, bijvoorbeeld door groepjes leerlingen daar te laten werken (bijv. maatjeswerk of een leerplein).

4. Borging van de ondersteuning in de organisatie van de school.

Van stevige borging is sprake wanneer er beleid, leerlingvolgsystemen, procedures en afspraken zijn, die voor alle betrokkenen helder zijn en door alle teamleden worden toegepast. Een heldere, consistent toegepaste taakverdeling is onderdeel van de borging.

Toelichting op de profilering:

De borging lijkt voldoende en wordt vooral bepaald door informele contacten. Dat kan, doordat de school klein is. Het samenwerken met externen in het kader van borging wordt door enkele leerkrachten als organisatorisch 'gedoe' beleefd.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Informeel besprekingen binnen een kleine school hebben als risico dat er een gebrek aan continuïteit ontstaat als er mensen van baan veranderen. Men zou kunnen kiezen voor het werken met de 1 zorgroute of een andere meer planmatige manier van werken. Een aanpak die als pluspunt heeft dat deze makkelijk overdraagbaar is, met het oog op eventuele nieuwe collega's.

5. Over de intensiteit en omvang van de samenwerking.

Gekeken wordt naar de mate waarin de begeleiding van de leerling binnen het onderwijs wordt afgestemd met die van de verschillende partners buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

Met voorscholen is (nog) geen samenwerking, met de overige partners is er samenwerking vooral rondom casussen (m.u.v. het eigen schoolbestuur), niet zozeer inhoudelijk.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

De samenwerking met voorscholen krijgt een impuls door het werken met het overdacht formulier. Deze gelegenheid kan worden aangegrepen om de contacten aan te halen.

In plaats van incidentele samenwerking met buurscholen zou men ook in het voedingsgebied kunnen samenwerken op inhoudelijk onderwijskundig gebied. Het kan leerzaam en prettig zijn te horen of zien hoe men op een andere school met gedeelde problematiek omgaat, of hoe men elders vorm geeft aan coöperatief werken, etcetera. Bij een dergelijke samenwerking is ook betrokkenheid van het team belangrijk.

Samenvatting opvattingen en ambities van het team gericht op het omgaan met leerlingen die een speciale ondersteuningsbehoefte hebben:

Binnen het team wordt verschillend gedacht, bijvoorbeeld als het gaat om opvattingen over methodegestuurd werken en de moeilijkheid van het omgaan met diverse ondersteuningsbehoeften. Hoe om te gaan met de instroom in groep 1 en de aanmeldingsprocedure is een actueel bespreekpunt. De school heeft zich in de afgelopen jaren duidelijk ontwikkeld, maar waakt ervoor om de hoeveelheid zorgleerlingen niet verder te laten toenemen.

De school spant zich in om alle leerlingen goed te kunnen bedienen en zoekt tegelijkertijd naar een manier om grip te krijgen op de omvang van de groep leerlingen met ondersteuningsbehoeften. Een aantal leerkrachten heeft de indruk minder tijd te hebben dan gewenst voor de 'gewone leerling'. Het team staat open voor het opdoen van nieuwe kennis als dat nodig is, maar geeft ook aan tijd nodig te hebben om zich diverse ontwikkelingen eigen te maken.

De verschuiving die heeft plaatsgevonden in de manier van lesgeven, gecombineerd met de aanwezige specialismen (leerkrachten met master Sen) en de beschikbare ruimten, bieden de Prins Bernhardschool kans voor doorontwikkeling.

Bijlage 1 Opbrengsten interview Prins Bernhard, 9 november 2015

Domein 1: de diversiteit van de leerlingenpopulatie:

De leerlingen op de school verschillen in hun achtergrond v.w.b.:

- *opleidingsniveau van de ouders, sociaaleconomische achtergrond:*

- weinig, het opleidingsniveau en de sociaaleconomische achtergrond is over het algemeen
- laag
- gemiddeld
- hoog

matig

sterk

Er is een groot voedingsgebied, kinderen komen van ver. Dat brengt behoorlijke verschillen in opleidingsniveau en sociaal economische positie met zich mee.

- *thuis taal:*

weinig

matig

sterk

Veel talen en culturen komen voor, maar het betreft geen groot deel van de leerlingen. De groep anderstaligen is heel heterogeen. Ook Tilburgs dialect komt voor. De kinderen onderling spreken Nederlands, er zijn weinig ouders die moeite hebben met het Nederlands.

- *culturele achtergrond*

weinig

matig

sterk

De leerlingen op de school verschillen v.w.b.:

- *niveau van leren*

weinig

matig

sterk

Ja, niveau verschillen komen voor. Er zijn best veel uitschieters; kinderen die daarom hun eigen leerlijn hebben. Dat kan om een laag of hoog niveau gaan. Er is best een aardige groep kinderen die heel veel herhaling nodig heeft.

- *leerstijlen*
 - weinig
 - matig
 - sterk

Men let niet specifiek op leerstijlen bij het lesgeven. De ouder ervaart wel dat zoon en dochter verschillend leren en dat daarvoor ruimte is op school.

Hoeveel leerlingen hebben

- *speciale behoeften in het verwerken van informatie*
 - weinig (minder dan 20 %)
 - een matig aantal (20 tot 40 %)
 - veel (meer dan 40%)

In elke groep zijn er misschien 2 of 3 leerlingen van de 25, die daarin wat extra nodig hebben.

- *speciale behoeften in het gedrag, in de omgang (begrenzing van het gedrag, stimulering tot activiteit, begrip van de sociale omgang)*
 - weinig (minder dan 20 %)
 - een matig aantal (20 tot 40 %)
 - veel (meer dan 40 %)

Er springt soms wel een groep uit, nu bijvoorbeeld groep 7, maar in het algemeen gaat het niet om een grote groep. Op het plein is het best rustig. Met wat extra structuur redt men het.

Domein 2: de ruimte die de manier van lesgeven biedt voor speciale ondersteuningsbehoeften,

Tijdens het interview is gevraagd de manier van lesgeven te plaatsen op een aantal dimensies.

Karakteriseer het onderwijs op de school op de onderstaande dimensies. Een '1' betekent sterk in de richting van de eerste pool en een '4' sterk in de richting van het tweede uiterste.

	1	2	3	4	
overdragen van kennis	☐	☒	☐	☐	zelf ontdekken
kennis verwerven	☐	☒	☐	☐	werken met kennis
Bij werkstukken kunnen leerlingen wel zelf met kennis aan de slag, in de bovenbouw vooral. Ook de meer- en hoger begaafde kinderen werken zelf met kennis.					
klassikaal leren	☐	☐	☒	☐	individueel en groepjes-leren
Vergeleken met 10 jaar geleden is dat echt veranderd. Het verschilt per vak. De nieuwe taalmethode vindt men weer heel klassikaal, terwijl er bij wereldoriëntatie wel met taakgroepen gewerkt wordt.					
sturing van het leren door de leerkracht	☒	☐	☐	☐	leerlingen sturen eigen leren
alle leerlingen op basisniveau brengen	☐	☐	☒	☐	het maximale uit elke leerling halen
Men werkt met het streefniveau. Per groep wordt er gelet op wie niet de basis haalt en dan wordt daar extra op ingezet. Men zet hoog in op de opbrengsten van kinderen, maar nu die gemiddeld goed zijn, is er ook discussie over wat nog meer belangrijk is, bijvoorbeeld gaan we meer doen aan cultuur etc.					
leerstof bepaalt leerweg	☒	☐	☐	☐	beginsituatie leerling bepaalt leerweg
De methode is vaak leidend. Maar als men ziet dat een kind het niet redt, dan zorgt men voor aanpassingen. Kijken naar de beginsituatie van alle leerlingen individueel is niet haalbaar.					
nadruk op gestructureerde opdrachten	☒	☐	☐	☐	nadruk op vrije opdrachten
gelijke normering prestaties	☒	☐	☐	☐	beoordeling t.o.v. eerdere eigen prestaties
beoordeling door leerkracht	☒	☐	☐	☐	zelfbeoordeling door leerling
In het kader van maatjeswerk geven leerlingen elkaar tips en tops, maar verder vindt het beoordelen plaats door leerkrachten.					
evaluatie onderwijs door leerkracht	☐	☐	☒	☐	evaluatie samen met leerlingen
Ja, men evalueert wel met de leerlingen.					

Hoe wordt binnen de school met speciale onderwijsbehoeften omgegaan?

Reactie op speciale onderwijsbehoeften

- vooral met individuele aandacht, buiten de groep
- vooral met individuele aandacht, in dezelfde ruimte, maar apart van de groep
- vooral met groepsaandacht in homogene subgroepen
- vooral met individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaanpak

De laatste vorm komt weinig voor. Het gebeurt bijvoorbeeld voor leerlingen met een OPP.

Differentieert de onderwijsaanpak van de school voor verschillen op leerstijlen van leerlingen (reproductiegericht, ervaringsgericht, betekenisgericht, oplossingsgericht)?

- ja, dat is geïntegreerd in de onderwijsaanpak van de school
- incidenteel, als een leerling opvalt op leerstijl – of incidenteel, door enkele leerkrachten
- nee, niet of nauwelijks

Bij taalproblemen zijn er leerlingen die geholpen worden door extra te verbaliseren en visualiseren. Maar men is niet bewust bezig met verschillende leerstijlen. Een leerkracht geeft aan het soms intuïtief te doen.

Hoe zijn groepen/klassen ingedeeld (welke leerjaren worden gemengd, wat is de omvang van de groepen en de bezetting met leerkrachten)?

De school is heel overzichtelijk; per leerjaar is er een groep. Gemiddeld 25, range van 23 tot 30.

Indelen is dus niet van toepassing. Zie verder dataformulier.

Karakterisering van het onderwijs op de school.

Hoe groot is naar uw inschatting:

het percentage leerkrachten dat in de kerndoelen en leerlijnen (minimaal van het eigen leerjaar) beheerst (parate kennis): **0**

Men kan het niet uit hoofd opdreunen. Maar men kan zeker wel de inhoud van wat geleerd moet worden naar boven halen. School vindt dat leerkrachten dit wel zouden moeten kunnen.

het percentage leerkrachten dat in staat is didactisch maatwerk te leveren voor leerlingen: **85**

het percentage leerkrachten dat in staat is pedagogisch maatwerk te leveren voor leerlingen: **95**

De aanwezige ouder ervaart dat ook zo. Het is mogelijk omdat het een kleine school is, iedereen kent elk kind.

het percentage leerkrachten dat initiatief neemt tot dialoog met de leerling om het lesaanbod af te stemmen met de ondersteuningsbehoefte van de leerling: **85**

de mate waarin de begeleiding een individuele aanpak is dan wel een teamaanpak

- vooral individuele aanpak van leerkrachten
- aanpak gedeeld door enkele leerkrachten
- teamaanpak

Het begint altijd bij de leerkracht. Deze probeert het eerst zelf op te lossen, eventueel door tips van andere leerkrachten te vragen. Vervolgens komt de ib-er in beeld.

de mate waarin (ouders en) leerling betrokken worden bij de manier van lesgeven

- niet of nauwelijks
- soms
- vaak

Ouders worden niet betrokken bij het kiezen van onderwijsmethoden. Maar ouders worden wel geïnformeerd. En individueel kunnen ouders zich altijd uitspreken.

De ouder vertelt vooral bij de schoolkeuze op het soort onderwijs te hebben gelet. Maar hij voelt zich vrij om een leerkracht aan te spreken, bijv. als hij opmerkt dat een opdracht te simpel is voor zijn kind. De leerkracht biedt dan meteen een andere oefening aan.

Teamexpertise

*Op welke onderwerpen is er sprake van teamexpertise (expertise die gedeeld wordt door **alle** leden van het team, en die door **alle** leden van het team in samenwerking in praktijk gebracht wordt)?*

Voorbeelden zijn teamexpertise op bepaalde didactische of gedragsmatige aanpakken, of teamexpertise in het betrekken van ouders en leerlingen bij de bepaling van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen.

Iedereen beheerst het directe instructiemodel. Men past misschien niet altijd alle 7 stappen van het DIM toe, maar dat doet men dan bewust.

Men heeft het 'leren leren' onder de knie. Het team heeft de kanjer training doorlopen. En er is enige tijd geleden aandacht besteed aan coöperatieve werkvormen.

Vier leerkrachten hebben de master Sen gedaan, inclusief de ib-er.

Domein 3: de beschikbaarheid van extra voorzieningen

op de leslocatie:

- Extra begeleiding
 - **in** de klassen/groepen: *welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?*
Binnen de huidige formatie wordt dit steeds minder. Er is soms een duo leerkrachten aanwezig op een ochtend.
Zie verder data formulier
 - **buiten** de klassen/groepen: *welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?*

Diverse vormen van RT voor een paar uur per week, zie ook dataformulier.
- *Speciale onderwijs/werkmaterialen voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften beschikbaar binnen de school:*
Kurzweil (voor dyslectici) en de Kanjertraining (sociaal emotioneel).
Aanwezig materiaal:
 - tafeltje met buikuitsparing en bijpassende stoel
 - dikkere potloden
 - koptelefoons
 - tangles
 - zitkussen
- *Ruimtelijke voorzieningen, in en rond de school*
 - aparte extra ruimtes voor didactische begeleiding***
Er zijn twee lege lokalen en er is een tussenlokaal. Deze worden gebruikt voor de plusklas op dinsdag en voor extra ondersteuning van o.a dyslectische kinderen.
 - aparte extra ruimtes voor bewegingsbehoeften***
Er is een speellokaal voor kleuters. Dat wordt soms voor drama gebruikt, of om extra te bewegen.
 - aparte extra ruimtes voor verzorging / rust***
Nee
 - buitenruimten***
Er is een plein en een veldje.
De school is helemaal drempelloos, er is een lift en brede gangen en deuren. Er is in het verleden een leerling geweest in een rolstoel.

- Specialistische expertise op hbo/wo-niveau

<i>binnen de school zelf beschikbaar</i>	<i>buiten de school snel toegankelijk</i>		Door het
		visuele beperkingen	
		auditieve beperkingen	
	X (logopedist)	spraak/taal belemmeringen	
X (bij deLB-er)		cognitieve beperkingen	
	X ergotherapeut	motorische beperkingen	
		beperkingen door langdurige ziekte	
X		Autisme Spectrum Stoornissen (ASS)	
	X	ADHD	
	X	dyslexie	
		overige psychiatrische aandoeningen	
X		gedragsproblemen	
		onderwijsachterstanden andere culturen anders, nl.	

werken met consultant van Plein013 is alle expertise onder handbereik.

- Samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

	<i>nooit</i>	<i>soms</i>	<i>regelmatig</i>	<i>vaak</i>
SMW				X
Bureau Jeugdzorg			X	
GGD		X		
GGZ		X		
MEE	X			
(Kinder)ziekenhuis	X			
Revalidatiekliniek		X		
Justitiële inrichting	X			
Gemeente, leerplicht		X		
Politie		X		
anders, nl. ...orthopedagoog voor ASS kinderen			X	

Om de zes weken is er zorgoverleg in de school. Daar is iemand van de GGD maatschappelijk werk bij aanwezig.

Domein 4: de borging van de extra ondersteuning in de organisatie van de school

- *het 'eigenaarschap' van de extra ondersteuning: wie is verantwoordelijk voor een goed verloop van het onderwijsleerproces van de leerling met speciale ondersteuningsbehoeften?*

Voor de IB-er. Er wordt snel doorgepakt. Nu met de consulent van Plein013 zijn de lijntjes kort als er ook van buiten de school iets nodig is.

- *de plaats van de extra ondersteuning binnen het beleid van de school*
Er staat het een en ander over in de schoolgids. Het schoolprofiel is niet integraal opgenomen in de schoolgids.
- *volgsystemen voor de didactische voortgang, en voor de sociaal-emotionele voortgang*
Esis en scol.
- *planmatige aanpak van de extra ondersteuning: signalering, besprekingen, evaluaties, overdrachten e.d. (bijvoorbeeld a.d.h.v. de één-zorgroute)*

Kinderen met een ontwikkelingsperspectief worden geregeld besproken. Men deelt informatie vaak breed in het team, dat kan ook per mail.

Wel wordt er steeds meer teambreed gesproken over leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, vooral als dat gaat om gedrag. Het is een kleine school, dus men heeft geen strakke procedures, men ervaart de noodzaak daarvoor ook niet.

De ouder ervaart dat het hele team weet en begrijpt wat zijn zoon nodig heeft.

- *aanwezigheid van protocollen (dyslexie, dyscalculie, medische begeleiding zoals bijv. bij suikerziekte, pesten)*
Er zijn protocollen voor dyslexie, medische begeleiding en pesten.
- *wat is de rol van de ouders en de mate van betrokkenheid bij:*
 - *het vaststellen van de onderwijsbehoefte van de leerling*
 - *het bepalen van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
 - *het uitvoeren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
 - *het evalueren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*

In alle fasen hebben de ouders een rol.

Domein 5: de intensiteit en omvang van de samenwerking met anderen in het onderwijs

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen waarmee de school haar voedingsgebied deelt? Kent de school de andere scholen, bijvoorbeeld hoe de andere scholen omgaan met extra ondersteuning en hoe zij omgaan met verschillen?*

Goed. Als het nodig is kan er snel worden doorgepakt.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de overige reguliere basisscholen binnen Plein013?*

Vier keer per jaar is er een ib-netwerk, waarbij alle scholen van Plein013 aanwezig zijn en informatie wordt gedeeld.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen binnen het eigen schoolbestuur?*

Er is goed contact en er zijn verschillende netwerken en overleg groepen.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de centrale diensten van Plein013?*

Men neemt contact op als het nodig is, Plein013 is goed vindbaar. Er wordt gewerkt aan een overdracht formulier voor kinderen die van peuterspeelzaal of kinderopvang komen. Dat onderwerp is nu actueel. Er is ook een IB-netwerk.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de voor- en vroegschoolse instellingen, en met het voortgezet onderwijs?*

Er is weinig contact met vve-voorscholen. Wel wordt er aan een overdracht formulier voor vve kinderen gewerkt.

Met het vo wordt goed samengewerkt. Er is warme overdacht, er is contact met onderbouw coördinatoren van het vo), soms komen ze langs. Men heeft met 6 a 7 scholen te maken, de terugkoppeling is dan soms wat lastig als er maar een paar leerlingen naar de vo school gingen. De terugkoppeling wordt wel verder verbeterd, met informatie over de positie van de leerling, zodat men kan nagaan of de adviezen passend waren.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de scholen voor sbo en so?*

Die is incidenteel.